

Nacistická okupace českého pohraničí a českých zemí ukončila 20 let svobodného vývoje Československé republiky. Tato událost těžce zasáhla všechny oblasti české společnosti. Ovlivněn byl i další vývoj v církevní oblasti. Nacisté dokázali na našem území uplatňovat postupy, které již v předešlých letech použili v Německu.

Mnozí církevní představitelé si byli vědomi nebezpečí, které sebou nacismus přinášel (jasným kritikem a odpůrcem byl litoměřický biskup Antonín Alois Weber). Ale ne všichni si uvědomovali novou hrozbu a zpočátku dokonce vítali příchod německých okupantů (zejména duchovní německé národnosti). Jednotlivé církve pečovali nadále o své věřící bez ohledu na to, že se nacházeli na odtrženém území.

Nacistické úřady se snažily omezovat církevní správu, kontrolovali ji a byly vytvořeny instituce, které sledovaly činnost církví a perzekuovaly je, kdykoliv uznaly za potřebné.

S příchodem okupantů se začaly uplatňovat i říšské zákony. Některé z nich omezovaly nebo dokonce zakazovaly činnost církví – v oblasti vyučování, náboženských obřadů, financování apod. Po atentátu na Reinharda Heydricha byla Česká pravoslavná eparchie zrušena. Církev československá a Náboženská společnost československých unitářů byly donuceny změnit svůj dosavadní název na Církev českomoravská respektive Náboženská společnost českých unitářů.

Samostatnou kapitolu představuje cílené pronásledování, perzekuování a vyvražďování židů, které počalo již před známou tzv. křišťálovou nocí a pokračovalo po celé období okupace. Zvěrstva, vykonávaná okupanty a jejich pomahači, trvala až do osvobození v roce 1945.

Členové církví byli také velmi aktivní v oblasti odboje a snažili se pomáhat druhým bez ohledu na vlastní bezpečí. Jen velmi málo členů českých církví zradilo národ a pomáhalo nacistům při jejich nesmyslném jednání.

Církve nadále, i přes veškeré zákazy, pečovaly o mládež a pomohly tak zabránit tomu, aby oblast výchovy mládeže převzaly zcela nacistické instituce.